

ABONAMENT:
 pentru
 Austro-Ungaria:
 Pe an cor. 5.—
 Pe 1/2 an c. 2.50
 pentru
 România și Străinat.:
 Pe an cor. 12.—
 — Un nr. 8 fill.—

OLTEANUL

INSERTIUNI
 se primesc cu
 prețul redus.

Scrisori nefran-
 cate se refuză.

Manuscripte nu
 se înapoiază.

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

REDACTIUNEA:
 Făgăraș, Vâr-tér Nr. 46. (casele l. Peia).
 — Vis-à-vis de Magistrat. —

Apare în fie-care Joi seara, sub
 direcția unui comitet de redacție.

ADMINISTRAȚIUNEA:
 Făgăraș, Vâr-tér Nr. 46. (casele l. Peia).
 — Vis-à-vis de Magistrat. —

Premiile școlare.

Deșteaptă-te Române!..
 A. Mureșianu.

I.

Suntem în toiul examenelor!

În fie-care sat, cât de neînsemnat, afară de păcătosul sat Dridif din apropierea Făgărașului, s'a ținut sau se va ține examen.

Examenul ți-nă-se acela și 'n zi de lucru, este o sărbătoare, este o adevărată sărbătoare școlară, este sărbătoarea inimilor tinere, este sărbătoarea nevinovăției, unde micii copilași au să-și dea seama înaintea mai marilor satului, înaintea părinților și a altor iubitori de înaintarea neamului, despre cunoștințele câștigate în decursul unui an de zile, împărtășite lor de învățătorul satului sau orașului, de cel mai mare binevoitor și binefăcător al lor, de adevăratul lor părinte sufletesc.

Da, examenul din cea mai mică și neînsemnată școluță, este o probă de înaintare, sau — durere! — o probă de decadență (rămânere în întunec, în neștiință)!

Îți crește inima, 'ți-să înalță sufletul la Dzeu, te cuprinde o mândrie de înălțarea neamului și cu ochii sufletului vezi cel mai frumos și strălucit viitor, când auzi micii copilași rostind cu nevinovatele lor buze și c'o judecată sănătoasă, vorbe de deșteptăciune, vorbe de istețime, vorbe de cuminenie și 'n sfârșit vorbe de lauda și mărirea lui Dzeu!

S'a trecut vremurile bătrâne, când «omul era blând ca oaia». Astăzi unul e mai șiret ca altul. Astăzi fie-care se gândește cum să se folosească de neștiința, de prostia altuia, cum să i ia chiar bucătura din gură, ear el care s'a căsnit și a muncit până la asudoare de sânge, să rămână cu buzele umflate sau cum zice poporul și mai potrivit cu «buzele drâmboiate». Învățăturile bisericești: «Să iubești pe deaproapele tău, ca însuși pe tine!» Și: «Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face.» Apoi poruncile: să «nu minți», «să nu

înșeli», «să nu furi», — pare-că nu le-au auzit oamenii nici odată, ori că le-au uitat cu totul. Le-au învățat poate, ca să le «uite», sau le-au auzit, ca să nu le «facă» și urmeze.

Inchipuiți-vă iubiții mei, că un sat are dascăl slab și un popă și mai slab. Ce va fi de acel sat?

Se obișnuiește vezi bine, prea mult și prea fără socoteală (cugetare) vorba devenită azi o vorbă de «trecere de vreme», onoare escepțiunilor! care vrea să zică, că nu în tot locul e așa, că nu în tot satul sunt dascăli și popi păcătoși, că cei slabi și păcătoși sunt numai nește «corbi albi» și niște «uscături» și lucru firese, «nici o pădure fără uscături». Ce va fi însă de satul cu acei doi conducători păcătoși?!

Da, așa este, aceasta o recunoaște ori și ce om cu mintea la loc și cu judecată sănătoasă. Dar să întorcem puțin foaea și pe laturea cealaltă, că nu mai e vreme să ne «înșelăm noi pe noi» sau cum să zice: să ne îmbrăcăm țoanțos (!) ca să ne acoperim scăderile și să ne ascundem datorile.

A face aceasta, este lucrul cel mai fără minte, este a-ți săpa singur groapa, în care vei cădea tu însuși sau te vor împinge datorile, băncile și cămătarii fără suflet, ear ca neam: vrășmașii neamului!

Ai dat de năcaz, te-ai cufundat cumva în datorii din ușurință ori din alte nenorociri, venite asupra ta fără voia și vina ta, atunci nu umbla să «ascunzi mâța 'n sac» ori să «astupi gaura vântului cu degetul», sau «să seci marea cu gura» că o vede bine ori și cine, este un lucru preste puțință omenească. Și cine încearcă ce'i preste puțință, acela face o nebunie, acela aleargă singur la prăpastia perirei, de unde, durere! nu mai este reîntoarcere, nu mai este scăpare! E drept, că o zicătoare înțeleaptă zice: «Voiește și vei putea!»

Da vei putea, vei izbuti a face ce dorești și ce voiești, numai să voiești ce se poate, să voiești aceea la

ce îți ajung puterile, altcum bine știți «pățania broaștei, ce a voit să se facă bou». E drept și aceea că și sfânta biserică ne învață: «Dacă vei avea credință numai cât un grăunte de mustar și vei zice muntelui să se mute, mutase-va». Dar asta să n'o înțelegem rău, după cum mulți oameni pățimași esplică (tălmăcesc) înțelesul multor zise din sfânta scriptură ca să-și acopere și ascundă păcatele lor.

Așa cei mai mulți dintre oamenii altarului, ce de altcum nu le face cinste, tălmăcesc rău vorbele «dragoste» sau «iubire» și apoi purcând din o rea tălmăcire «săvârșesc cele mai mari orgii în paguba moralei, religiunii și a însăși bisericii și a așezămintelor ei sfinte!

Nu este însă lucru mai păcătos și mai de osândit, ca a folosi învățăturile bisericești și Dumnezeuști în în apărarea (justificarea) scăderilor, și patimilor, păcatelor omenești!

Și care este urmarea astorfel de apucături josnice și diavolești?..

Cu inima cuprinsă de durere și amarăciune o vede ori și cine, că aceasta se resbună amar întâiu asupra urzitorilor și tălmăcitorilor învățăturilor ereticești (greșite și păgânești) și a doua asupra poporului de rând în «auzul» și «văzul» căruia au fost rostite și săvârșite.

Și oare până când tot așa? Oare până când tot cu minciuna și necredința? Doamne, Părinte al ceriului, scapă-ne de astfelu de farisei și ipocriți (cari zic una și fac alta) ear Voi mai marilor noștri, bisericești bine vă cugetați, bine chibzuiți și mult vă judecați până-ce scăpați din gură, până ce ziceți «vrednic» este, că oh! amară și grea osândă va ajunge pe toți aceia, cari pe acel «vrednic este» îl dau ori și cărui «nevrednic»!

Cercetați satele noastre convingeți de spusele oamenilor de bine, țărani simpli, dară curați cu inima, lipsiți de patimă, ură și răsbunare, și cari sunt conduși numei de binele obștesc și veți vedea, «stricăciunea»

și pustiirea. ce o aduce acel «vrednic este», cât cu o ușurătate de osândit ori și cărui «nevrednic»!...

Din rapoartele oficioase, făcute de cele mai multe ori numai ca de «clacă» și cu multe conziderații (trecerea cu vederea) puțină informațiune adevărată vă puteți lua. Că drept s'o spunem de multe ori, din «alb se face negru» și din contră corbul negru se prezintă (arată) ca porumb alb, ear din «drac întunecat se face inger luminat».

Părerile oamenilor sunt deosebite ear patimile sunt multe și mari. Și unde am ajuns cu acestea?

Am ajuns acolo, că oamenii văzându-să înșelați și în cele «bisericești» «și sfinte» numai au credință în nimica ori în cazul cel mai bun trec la «Nazarineni» și la alte sece nouă, izvorâte în timpul mai din urmă, ca din pământ.

Avem durere! o așa tristă pildă și în nefericitul sat Dridif din apropierea Făgărașului, unde acei nefericiți oameni, ca și cum odinioară țigani și-au «mâncat» biserica, zic acei nefericiți și-au «mâncat» școala! În acest de trei ori nefericit sat, s'a ivit pentru întâiașidată pecinginea nazarinismului, tot în acel nefericit sat s'a săvârșit păcatul neiertat, care va cere răzbunare până la al șeptelea cer, *ca copii unui sat întreg, în acest an de școală, n'au cercetat de loc școala, din pricina că nește păcătoși și rătăciți au încuiat școala, au alungat dascălul, coalificat dealcum după lege, și au lăsat copii în șirul dobitoacelor, fără instrucția (învățătura) de lipsă cum amizis, în un întreg an de școală.*

Și cu durere trebuie să o mărturisim spre rușinea și osânda lor, în auzul lunei, că în acel neferit sat slujesc doi preoți: unul unit și altul neunit. Oare acești păstori, care fiecare poartă numele de «părinte» (?) să naibă cunoștință de aceasta și să nu fi avut atâta trecere înaintea supușilor sau credincioșilor (?) lor, ca să împiedece așa o rușine, așa un șcandal venit asupra satului, parochiilor în cari păstoresc ei, acum în veacul al douăzecilea?!...

Cum s'a aplicat și cum se poate împăca aceasta cu blagoslovenia (binecuvântarea) și darul dat de «vrednic este»? Dar: «Vai de turma, vai de oile unde lupul ajunge păstor»!

Viermele desbinării și-a arătat ca-

pul, începutul nefericirii noastre ca neam s'a făcut.

Semnul primejdiei este dat
Signalul de alarmă a sunat.

Oare să nu se afle între mai marii noștri nimenea, cari să stingă «focul». ce acum arde în spuză? și să sdrobească capul șarpelui?... ori «bălaurului cu șapte capete» ce voiește să ne înghiță?...

Repriviri.

(Urmare din Nr. 7)

Dacă cercetăm referințele dreptului și deosebirea de morală aflăm, că etica e recunoscută ca știință și realizarea binelui. Binele acela care în originea Dzeească e necondiționat, motivează și pretenziunea necondiționată a voinții omenești, că binele necondiționat curat și nealterat de pasiuni și conziderații, să fie liber realizat, și într'aceasta constă moralitatea.

Dar binele este și condiționat, căci acel bine unic Dumnezeesc conține diferența deosebitelor bunuri, între cari fiecare în construirea sa în viața omenească e condiționat cu celelalte și cu dezvoltarea oamenilor după puterile și facultățile lor. Deci pretenziunea, care isvorește din condițiunea binelui, rezultă conceptul dreptului.

În moralitate așadar privim binele în necondiționare, iar dreptatea în condițiunea obiectivă, în moralitate se exprimă și cuprinde menițiunea omului spre bine, iar în drept menițiunea esterioră spre bine, — după cum e un bun prin alte bunuri, un om prin alții condiționat. Moralitatea este o menițiune internă a voinții, pre când dreptul în toate referințele esențiale, e o menițiune obiectivă a vieții. Dreptul și morală se referă una la alta, morală primește obligămintele dreptului ca poruncă ca fie-care dreptul — la care posibil că e restrâns și prin o putere esterioră — să'l împlinească prin menițiunea proprie, eară dreptul pe de altă parte nu că face o dispozițiune pozitivă, care ar sta în morală în contradicție, dar sprijinește moralitatea.

Referința între drept și morală să poate exprima în două ziceri și anume: a) tot ce e permis și oprit prin drept, este permis și oprit și prin morală, întru cât morală cuprinde în sine și dispozițiile și obligămintele dreptului le dă sancțiunea morală b) dar nici tot ce e dela morală permis și oprit e și din partea dreptului permis și oprit.

Dreptul nu poate demanda ce nu permite, sau opri ce demândă morală. De es. morală demândă mulțumita copiilor față de părinți, jertfirea de ambele părți — dreptul privește referințele aceste a vieții din partea esterioră a condițiunei, căci pretinde, ca părinții să crească copii și să le dea intertenție și pretinde dela copiii ca în cas de lipsă să ajutoreze pe părinți.

Morală nu permite egoismul și nemulțumirea și dreptul încă nu concede aceste acțiuni.

Din cele mai sus arătate reese, că între aceste două noțiuni nu ezistă o contradicție absolută. Nu poate ezista o morală nedreaptă și un drept imoral, nu poate ezista o morală a nedreptului și nici un drept al imoralității, ambele se străduesc tot la acel scop la perfecțiunea omului și a societății și numai mijloacele și calea sunt diferite dar totdeauna morale și drepte. — Dreptul și morală să ajutură reciproc, întru cât morală dă dreptului o sancțiune nouă și referința interioară mai puternică cătră om, iar dreptul asigură un sprijin moralității.

Viața omenească și socială poate numai în unire armonică cu morală și dreptul înainta și să perfecțiunea, căci fără morală s'ar preface dreptul în loc de a căpa în conștiința morală rădăcini puternice în un pom scorbos, care în tot momentul e espus a fi doborât la pământ de cel mai lin vânt.

Firește că dreptul și ordinea de drept poate pune pe un timp mai îndelungat pedecă acțiunilor imorale și poate face front acestora prin putere esterioră și ne putem și imagina timpuri, în cari dreptul prin puterea păzitoare, este un scut și adăpostire a ordinei morale sociale și care apără lumea morală de totala nimicire. În acel caz vom zice: «Fiat justitia ne pereat mundus».

Dară dacă nu s'ar naște din nou un spirit moral, care învinge prin arme spirituale erorile ar trebui să se nimicească și ordinea de drept. Pentru aceea se te menirea tuturor de a susține în armonie dreptul cu morală, pentru aceea și societatea omenească în spiritul adevărat al binelui numai atunci va putea înainta, dacă legislațiunea, se susține cu morală în buuă înțelegere, dacă organele competente și guvernale actuali în dispozițiile lor grijesc a nu se atăca și viola legea și simțul moral, ci lucră din răspuțeri pentru de a-și susține toate instituțiunile de drept prin mijloace morale.

Aceste ar fi unele principii, de cari și noi Făgărașenii — dacă îndrăsnim a urmări acțiunile anteriorilor noștri — ar trebui să ne folosim și exercitându-le în viața practică am putea ușor găsi calea adevărului. — Esperiem că și azi sunt posibile acelea mari conturbări ca să nu le numim revoluțiuni interne ale societății, cari dovedesc, că sufletul societății și-a redobândit căldura de viață însă aplicarea e greșită.

Cu cât societatea din punct de vedere etic și spiritual e mai mare, cu atât mai mult raprezintă ideia omului, deci scopul principal este, ca viața practică să producă tot mai mulți indivizi valoroși pentru realizarea idealurilor omenești etice și spirituale.

(Va urma.)

NOVÁK JÁNOS
MAGAZIN DE MODĂ
pentru Dame și Domni.

Mare deposit

în pânză de in și în diferite pânzării.

CHIFOANE dela cea mai renumită fabrică
a lui Benedek Schroll's Sohn.

NOUȚĂȚI.

Invitare la abonament:

pe anul acesta va fi . 4 cor. — f.
pe jumătate de an . . 2 c. 50 fil.

Pentru România și străinătate:

pe acest an va fi 10 cor.

— Un număr 8 filleri. —

Cei ce colectează 10 prenumerații, al 11-lea îl primește gratuit.

— **'REDAȚIONAL. Ne rugăm de toți P. T. Domni abonenți cari a primit până acum foaia „Olteanul a ne trimite abonamentul fără întârziere, ear cari din greșală nu a primit vre'un Nr. să se adreseze la administrația foaiei „Olteanul“.**

— **Târgul de țară din Făgăraș** s'a ținut în 1 și 2 Iunie a. c. S'au adus în târg 6000 de vite și s'au vândut 3000 bucăți cu prețuri mijlocii, mai căutate au fost vitele cornute îngrășate, pre cari le-au cumpărat negustorii și le-au transportat cu trenul. Celelalte nu au avut nici o căutare, căci economii sunt îngrijii de lipsa nutrețului, și apoi și cu pășunile stăm cât se poate de rău, îndeosebi după ce nu au fost nici ploii și fiind numărul vitelor mare, pășunile existente nu sunt de ajuns. Târgul de rămători nu s'au ținut, căci în urma morburilor înștiințat nu s'a permis ținerea lui, și de sigur că peste vară târgul rămătorilor va fi închis. Dacă au vitele preț atunci și târgul slobod e bine cercetat și meseriașii și comercianții își vând produsele și obiectele cu preț. Ceeace nu putem afirma că la târgul acesta s'a întâmplat. În ziua primă au fost binișor cercetate șetrile, pe când a doua zi numai orășenii își completa culina cu rezizitele necesari și ici colea câte un cavaler cumpăra „puțul târgului“. Ca la toate târgurile și la aceste țigani streini trebuie să esceleze în batai și în furate.

— **Primirea de elevi în școala c. și r. de cadeți.** Pe anul prim al școalei c. și r. de cadeți (infanterie) din Sibiu se primesc cu începerea anului școlar 1907/

1908 (mijlocul lui Septembrie) aproximativ 30—35 tineri fizicește apti, cari cu 1 Sept. anul curent au împlinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani, simțesc în dânșii aplicare pentru chemarea militară, și au absolvat cu succes cel puțin suficient patru clase civile sau patru clase dela o școală medie. Condițiunile de primire, cari totodată cuprind și forma rugării se pot căpăta pe lângă trimiterea anticipativă de 45 fil. la școala de cadeți. Petițiunile de primire pentru locuri de plătit sunt a se înainta la comanda școalei, imediat după primirea testimonului dela finea anului școlar curent, dar cel mult până în 12 Iulie st. n. Dacă petentul are să mai facă vre-un examen de emendare, atunci trebuie să trimită un atestat interimal. Cererile necomplete, cari se înaintează tocmai la terminul ultim, adică 12 Iulie st. n. nu mai pot fi luate în considerațiune, E de observat, ca cereri, cari intenționează obținerea unui loc de tot gratuit, fondat din partea statului, sunt a se înainta necondiționat la ministeriul r. ung. de honvezi pentru apararea țerii, până la terminul hotărât, publicat în foaia oficioasă „Rendeleti Közlöny“.

— **Premiat.** Nuvelistul I. Agârbiceanu, preot în Bucium-Șasa, a fost premiat pentru activitatea sa literară cu suma de 300 cor, din partea despărțământului Abrud-Câmpeni al Asociațiunii. Premiul a fost pus la dispoziția despărțământului de către banca „Auraria“, ca să fie acordat celui mai activ scriitor de pe teritoriul despărțământului.

— **Academiciani noi.** Se crede că vor fi aleși membrii ai Academiei Române în secția istorică d-nii Neculae Densușianu, Nicolae Iorga și Augustin Bunea.

— **Congresul internațional al medicilor** se va ține în acest an la sfârșitul lunei August în Bpesta, va fi pus sub patronagiul Majestății Sale Monarchului nostru. Congresul va avea 21 secții, în cari se vor face numeroase comunicări, asupra chesti-

unilor mai noue de medicină. Corpul medical din România va fi reprezentat, înscriindu-se cu comunicări de mare interes științific. Circulara s'a trimis la peste 20 mii medici din lumea întreagă.

— **Monument lui Alexandri.** Fondul adunat de Academia Română, pentru ridicarea unui monument poetului Vasile Alexandri, face până astăzi, suma aproape de 80 mii lei. Incasările continuă.

— **Enver Bey în România.** Eroul revoluției junilor turci a petrecut zilele aceste în România și a asistat și la serbările de 10 Mai, exprimându-și admirația pentru armata română.

— **Studenți bulgari în România.** Studenții bulgari cari au venit în un număr conziderabil să cerceteze România, au fost primiți cu multă căldură din partea autorităților și a studenților români la Giurgiu, apoi la București. Dela București s'au făcut excursii la Ploiești, Câmpina, Sinaia. În aceste două localități din urmă au fost arătate studenților bulgari instalațiile industriale și mânăstirea. Pretutindenii s'au accentuat dorul unei apropieri între România și Bulgaria.

— **Nenorocire.** George Jura, un bătrând de vr'o 70 ani, din Sân-Nicolaul-Mare, în zilele trecute venind cu trăsura dela Sarafola, a înoptat pe drum; ajungând la un pod, a mânățcaii prea la marginea podului și teleaga s'a resturnat în șanț. Bietul om a căzut sub trăsura, unde abia dimineața a fost aflat de nește trecători. A fost dus acasă unde peste puțin a murit.

— **Mămăliga în armata română.** Ministerul de războiu a luat o măsură, ca în vederea tendinței de a se mai urca prețul grâului, să se dea soldaților de două ori pe săptămână, în zilele când se mânăncă carne, mămăligă în loc de pâine. Măsura aceasta, pe de o parte convine foarte bine soldaților cari sunt dornici de mămăligă, iar pe de alta se pune întru câțva o stavilă tendențelor speculatoare ale unor samsari de grâne.

FOITA.

Adam și Eva.

(Poveste de Rogoz).

(Urmare și fine).

— Cum să nu cocoane, Dzeu să-ți dea tot ce poștești. răspund moșnegii, „avem să facem tot ce-i porunci, și știm că nu ve-o fi rușine!“

— Bine, zice boerul „Eu am hotărât să vă dau casă și masă precum am eu: să aveți tot ce viți pofti și de lucru nimic. Dar la una să băgați bine de seamă; în casa în care veți locui, am eu un lucru, de care nu vă este ertat să vă atingeți, că de vă veți atinge să știți că în aceea zi vă dau drumul. Făgăduiți-mi voi pe omenia voastră că nu-mi veți călca porunca?“

— De-om călca-o, cocoane, să ne faci praf și cenușă! le-a fost răspunsul.

— Doamne, măi moșnege, în ce ceas bun ne-am născut noi, zise lelea Ana către badea Toader sculându-se dintre perini. »Cine-ar fi gândit la atâta bine!? Când te culci mâncările rămân de tine. când te scoli masă întinsă.«

— Ne-am născut odată cu norocul, răspunde badea Toader. «Dumnezeu nu

doarme! E mai bine babo, să mânănci pâinea amară la tinerețe și cea dulce la bătrânețe, de cât întors. Apoi am știut eu, că „după nor vine senin!“

Dar badea Toader a uitat să zică și „după dulceață venin!“ El socotea că aceasta nu se mai potrivește pentru ei. Așa e omul când e în bine, gândește numai la binele, în care se află, uită răul trecut și nu se gândește că, Doamne ferește, se poate întoarce foaia. Iar părintele Nicolae, dela care badea Toader învățase diecia, zicea că asta nu-i a bună; că omul în bine nu știe prețului binele, dacă nu gândește și la rău. Și apoi omul îmbuibat cade în păcat. Imbuibatul și păcatul, izvorul și părăul. Așa a fost de când lumea și așa are să fie. Ce-i scris e scris! vorba părintelui Nicolae.

Badea Toader și lelea Ana duceau lumea albă. Aveau și de acelea, de cari nici nu visaseră în scurtă vreme așa s'au obișnuit cu această nouă viață, încât li se părea că încă au crescut și îmbătrânit și că nici se poate altfel.

În casa în care se boureau acum badea Toader și lelea Ana, era o masă, în mijlocul acelei mese era o frumoasă farfurie de porțelan, acoperită cu altă farfurie pusă cu fundu'n sus. Acolo între farfuriile era ce era; dar ce era? Nici badea Toa-

der și nici lelea Ana nu știau ce era. Ce știau ei erau cele două farfurii frumoase puae peste olaltă și porunca Boerului că acele farfurii sunt ale lui și că acolo ei n'au să-și facă de lucru, că de 'și vor face îi dă pe ușă.

Când n'are omul de lucru îi dă cine-i dă, Și badea Toader cu lelea Ana, cât e ziuica de mare nu prindea alta'n mână decât mâncarea și beutura boerească, dar mâncarea și beutura li se puneau totdeauna pe masa cu farfuriile. — Vezi asta, era ce era!

Farfuriile par'că făceau cu ochiul către lelea Ana; iară lelea Ana se uita des, poate prea des, la farfurii, Și decâte-ori se uita ea la farfurii o gâdelea ceva la inimă și-i zicea „oare ce-o fi în farfurii?“

Azi așa, mâne așa, poimâne pe aceea urmă, până ce lelea Ana nu mai aveaodihnă de farfurii.

— Da oare ce-o fi între farfuriile acelea măi moșnege? întreba odată lelea Ana pe badea Toader — ca să mai schimbe vorba.

— Știu eu?! răspunde scurt badea Toader.

— Eu încă nu știu, dar văd că trebuie să fie un lacru mare răspunde lelea Ana.

— O fi! dar ce-ți pasă? răspunde diacu.

— **Comisar ministerial** pentru esamenele de calificare învățărești la pedagogiile românești din Sibiu, Arad, Caransebeș și Blaj a fost numit din partea d-lui ministrului de culte și instrucțiune publică d. dr. Iosif Siegescu, profesor în Budapesta și deputat dietal.

— **Edict de concurs.** Pentru postul de forestier arhidieceșan al pădurilor dumeniului metropolitan și al pădurilor de pe teritoriul dumeniilor fundațiilor Arhidieceșei greco-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș se publică concurs cu termenul de 30 Iunie 1909.

— „**Asociațiunea**” — pentru **Eminescu.** Sub auspiciile „Asociațiunii” noastre se va aranja, din privilegiul împlinirii alor 20 de ani dela moartea poetului, o serbare comemorativă în sala festivă a muzeului. Venitul serbării se va da pentru fondul monumentului, ce se va ridica lui Eminescu în București.

— **Desp. Cluj** al Astei au ținut a doua zi de Rusalii adunare generală-estrordinară în Feneșul-săsesc. S'au aranjat expoziție de vite, de lucruri de mână, de țesături țărănești și prelegere populară cu scheopticonul. — **Avis Desp. Făgăraș!**

— **Cununie.** Nicolae G. Nicoară și Ana G. Popa își vor ținea cununia lor religioasă, în 6 Iunie st. n. 1909 în Biserica română greco-catolică, din Tohanul vechiu.

— **Mare cinste** pentru Românii din Bucovina. Se comunică următoarele: la adunarea țăranilor din 20 Maiu st. n. a. c. în Viena, cercetată de 25 mii țărani, a fost plasat George Hutu, președintele societății țărănești creștino-sociale din Câmpulung. »Unirea», pe tribuna principală, împreună cu ministrul de agricultură Dr. Braț, președintele parlamentului Dr. Pattai și mareșalul Austriei de jos, prințul Alois Liechtenstein.

— **Falsificător de bancnote.** În Fiume s'a dat de urma falsificătorului de bancnote românești à 100 lei, a cunoscutului G. Petrescu, zis și Mihai Cristescu, altădată și Adam. Din Fiume s'a refugiat în Grecia de aici în Egipt la Alexandria.

Lelea Ana însă, ca muierile cu mâncărime de limbă, nu slăbește din gură, ci mai zice cătră badea Toader: Știi ce moșnege:

— Ce?

— Eu mi-am pus în gând să caut să văd ce-i acolo!

— Ba-ți păzește treaba, să nu te pună păcatul, îi răspunde badea Toader încrunțând sprânceană, «că știi ce-a zis Boierul!»

— Că-i bine! zice baba, c'apoi doară n'am mâncat ceapa cioarei să-i spun. Și apoi de nu i-om spune de unde va ști, că doară nu ne vede nimenea, Slavă Domnului!

— Taci din gură babo! răspunde badea Toader făcând din palmă pumn și amenințându-și nevasta. „Să nu te mai aud cându-mi de asta, că o pățești cu mine; ori să te împingă necuratul să umbli la farfurii, că eu îți sucesc gâtul cu mâinile mele. M'ai înțeles!

Lelea Ana știa ce nsemnează pumnul lui badea, că badea Toader îi adusesse mai de multeori aminte de ce i-a cetit la cununie, că adecă muerea să se teamă de bărbat, că de nu, nu-i bine de ea.

Acolo în sfârșit a fost arestat și adus acum la Craiova, unde se judecă acum afacerea. Falsificătorul a reușit să pună în circulație, pe piața Constantinopolului 100 bilete de bancă à 100 lei.

— **Pentru țăranii din România.** Din România vine o știre îmbucurătoare. Regele Carol a iscălit decretul prin care se vor vinde țăranilor din Ialomița 18 moșii aparținătoare domeniilor Coroanei. Totodată s'au exmis 60 ofițeri din stagiul de geniu pentru a face măsurarea izlazilor, comunelor rurale în Moldova în estindere de peste 60 mii hectare.

— **Costumul românesc la aniversarea din Lipsca.** Universitatea din Lipsca va celebra la 28 Iulie, a 500 aniversară dela fondarea ei. Cu prilejul serbărilor ce se vor da se va organiza și un car alegoric pe cari vor fi studenți învesmântați în costumele naționale ale țărilor respective. D. Weigand director al seminarului român din Lipsca, a cerut ministerului de culte român în vederea acestei sărbări, un număr de 20 costume naționale românești pentru studenții români.

— **Uciderea unei familii întregi.** Ziarele din Italia aduc știrea despre o îndrăzneță crimă săvârșită de bandiți. În departamentul Palermo, proprietarul Puglio, însoțit de soția sa tineră și de mulțimea servitorilor s'a întors la proprietățile sale când deodată au fost atacați de bandiți, cari au împușcat atât pe Puglio cât și pe tinăra sa soție. Servitorii au scăpat cu fuga.

— **Evreică romanizată.** O evreică din Cosnicul de jos, comitatul Sălaj, despărțindu-se de bărbat a trecut la religia greco-catolică împreună cu cei trei copii ai săi.

— **Procedeu ingenios pentru stingerea incendiilor.** Ceea-ce până în prezent a sfidat sforțările și capacitățile tehnicianilor, inginerilor și savanților de profesiune, a fost dat unei simple femei spaniole să facă. Dona Isidor Gomez a deslegat o problemă de o importanță capitală stingerea incendiului. Dovezile numeroase ce a dat în aceasta privință prin experi-

ențe reușite, care mai de care mai minunate, arată că procedeu, pe care'l întrebunțează este axcelent. Ultimele experiențe pe deplin satisfăcătoare, au avut loc la Madrid în prezența unei comisiuni, din care natural nu a lipsit, comandantul pompierilor. Dona Gomez la stingerea incendiilor se slujește tot de apă de altfel ca toată lumea. Deosebirea este însă că în apă se mestecă un fel de prav, a cărui compozițiune o ține ascunsă, și din care nu trebuie decât o foarte mică cantitate, pentru a stinge ca prin minune într'o clipă, focul cel mai înverșunat. Incercarea repetată de 20 ori, asupra unor barace de scânduri, unse cu rășină, în care se îngrămădisise lucrurile cele mai inflamabile, a reușit în totdeauna pe deplin.

— **Călătorie în aer.** Directorul societății aeronautice din München, Zeppelin a ținut în fața unei asistente enorme, o conferență asupra planului societății de a organiza linia de comunicație aeriană între Friedrichshaven, Karlsruhe, Mainz, Colonia și Dösselorf și o linie în direcția Friedrichshaven-München. Grație activității a 6 persoane, vor putea călători 20 persoane. Hale de coborâre se vor înființa numai la Friedrichshaven, Frankfurt și München. În celelalte părți se vor face simple stații de oare-ce fiecare hală costă 55 mii mărci și necesită un teren de 1 klm. patrat.

— **Despre un morb epidemic în cercul Sasca** — e informat „Drapelul”. În comuna Potoc sunt uneori 4—5 morți. Semnalamentele boalei sunt, că se umflă grumazul și peste două zile urmează moartea. Medicul cercual, un bătrân indolent, despre care se mai spune, că nu-i pasă prea mult dacă statistica va deveni din ce în ce mai nefavorabilă urgisitorilor de Valahi, cari totuși îl plătesc — nu își dă nici o trudă să ia vre-o măsură. Dacă dânsul n'ar ști cum se procedează, făcând convenitele demersuri s'ar afla totuși cineva, care ar ști mai mult decât dânsul. Dar sunt în joc numai nește proști de Valahi.

Și ca să fie bine, lelea Ana înțeleaptă și pătită cum era, a făcut cum i-a poruncit badea Toader, a tăcut. Dar când tace femeia dinaintea bărbatului, să știți boeri D-Voastră, că nu tace-a bine; ea tace dar coace. Și de câte-ori coace femeia făcând se frige bărbatul.

Vorbele badei Toader n'au scos din capul lelei Ană gândurile dela farfurii. Și apoi și diacului, par că-i zicea ceva neînțeles, vr'un duh necurat, că n'o sa zic altmintrea și lui par că-i zicea neîncetat: „oare ce-o fi în farfurii?”

Și cu cât gândea mai mult la farfurii, cu atât badea Toader dorea mai tare să știe și el ce-o fi ascuns Boierul acoln.

A doua zi, cum, cum nu, destul că lelea Ana a pus de multe ori în păhar la badea Toader; iar badea Toader s'a uitat mai des, ca de altă dată în fundul păharului. Iar când badea Toader ajunsese cu închinatul până să înceapă a cânta «Iată acum ce este bun sau ce este frumos», lelea Ana dintr'odată se arată supărată.

Badea Toader însă era om milos, se înduioșă ușor; pe el îl durea inima când își vedea nevasta supărată! mai cu seamă dacă pnsese ceva la măsea, era în stare

să sară în fântână numai să nu o vadă supărată.

— Ce ai Ano dragă? întrebă badea Toader cu înduioșare, ești bolnavă?

— Am să înnebunesc moșnege răspundea.

— Ce vorbești, drăguță? vai de mine! tu să înnebunești? da, Doamne sfinte pentru ce?

— Pentru tine, moșnege, tu ești pricina! De n'ai fi tu cum ești, fără inimă, fără milă, eu n'aș înnebuni!

— D'apoi ce vorbă'i asta, cum să fiu eu, pentru Dumnezeu, ca să nu nebunești, spune-mi ce să fac!?

— Dacă'i p'atăta răspunde lelea Ana, și dacă-mi vrei binele, apoi să știi că eu de trei izle n'am tignă și odihnă. Nu pot închide un ochiu, mi-a fugit somnul și par'că mănânc foc. ...Mă muncesc gândurile de mă usc și mă topesc pe picioare. Ardă-le focul farfurii! tot la ele 'mi stă gândul, de n'am pace nici cât qați în palme; parcă 'mi arde capul și mi se 'ntunecă vederile. De nu mă lași să văd ce-i acolo să ști am să nebunesc și sufletul tău să dee samă!

— Dar, babo, nu ști... întâmpină ba-

Rolul familiei în educațiune și scăderile ei la țărani noștri.

(Urmare),

Familia, cum vedem, are o mare și sfântă datorință întru creșterea bună a copiilor și când și-o împlinește cu scumpătate aceasta datorință i știm cu toții rezultatul binefăcătoriu. Ca să cuprind tot ceea ce ar fi de zis despre datorințele familiei față de creșterea copiilor zic că: „familia trebuie să fie pentru copil o mică biserică și o școală.

Dacă familia ș'ar fi împlinit până acum datorința sfântă în educația tinerilor mlădițe, azi ne-ar lua mirarea de măreții pași ce i am fi făcut spre înaintare; dar fiindcă aceasta nu s'a întâmplat, am ajuns de noi și azi încă mergem încet plângându-ne la tot pașul de necazuri și greutăți. Ne plângem și azi, că după atâta timp de când avem regulă cu școalele, totuși spor nu să arată îndestulitor. (Nu trebuie dete examenele în Mai. (Cul.). Și azi poporul nu să știe afla, înlăturând greutățile și pășind spre înaintare. Și aceasta numai din cauza, că poporul nostru nu e înzestrat încă cu acel grad de cultură, care să-l poată conduce pe calea înaintării și mântuirii de necazuri și greutăți.

Izvorul neștiinței noastre să trage numai și numai din creșterea rea, ce să dă copiilor în familiile noastre. Familia e cauza că școala nici cea ce ar putea face, nu folosește copiilor, pentru-că familia strică tot. Așa să vad astăzi oamenii cari deși trecuți prin școli, totuși cu toată învățătura lor sunt neînvățați, nepricepuți, pentru-că nu-s pătrunși de duhul sfânt al înțelepciunii, înțelegerii și al adevărului. La creșterea lor familia și școala nu s'au ajutat mână în mână, sprijinindu-se una pe alta. Și precum noi ne temem noaptea că din cauza întunericului nu vedem, și nu cunoaștem lucrurile ce ne încungiură, tocmai așa și cei fără învățătură și fără înțelegere, își tem viața lor întreagă, pentru-că întreagă viața lor e o noapte continuă ce-i împresoară și-i amenință. Ei n'au încredere la nimeni, nu știu prețui, ba voind a arăta pe înțeleptul,

dea Toader cu jumătate de glas, ca și cum ar fi zis: mă nvoesc fă ce ști!

— Lasă-mă moșnege nu mă hrenui, zice lelea Ana, care a văzut la câte ceasuri e. Par'că cine știe ce lucru mare ar fi când am căuta. Apoi de unde poate ști boerul că am umblat la farfurii, dacă nu ne poate vedea. Cine știe, nu cumva e ceva pentru noi? Dar ție nu-ți pasă de miue de-aș înebuni ori muri aici înaintea ta! Așa a răspuns lelea Ana cu lacrimile pe obraz.

Lui badea Toader i se rupea inima, și apoi el încă gândise mult la farfuriile de pe masă.

— Intâmpile-se ori ce, zice el cu hotărâre, numai de nu ne-ar vedea cine-va.

— Nu te teme, moșnege, răspunde baba învioșată. Și zicând aceasta merse întâiu la ușă, să se încredințeze dacă este cine-va să-i poată vedea.

— Nu-i nime, zice ea, după ce se uitase în toate părțile, putem căuta fără grijă că nu ne vede nimenea.

— Bine! răspunde moșneagul.

Lelea Ana ca mai grabnică și nerăbdătoare, se duse repede la masă și pe când badea Toader sta cu ochii înholbați să vadă mai bine ea ridică farfuria. «Ui!!» țipă

voesc a se orienta ispitind din toate lăturile, dar nu pot, pentru-că ochiul minții lor e întunecat și în lăuntru lor nu au pe duhul sfânt, astfel ei cad în desperare și drept scăpare își caută refugiu la petreceri și deprinderi necuviincioase, căci aceste sunt rudeniile neștiinței și apoi doar rudeniile la olaltă să adună...

În loc să-l scape din desperare, acele petreceri, ele îl ostenesc atât, cât și de ele i se urește și ostenit trupește și sufletește, exclamă apoi: că viața aceasta e un lîng năcaz, în care toți, cari sunt ceva domni, tot de pe spinarea lor trăesc. Cu totul altcum e omul cel luminat și pătruns de o adevărată educațiune religioasă morală. Cu totul altcum stau popoarele, cari înzestrate fiind cu o adevărată cultură religioasă morală au început pretutindeni la lucru, zidind școli, biserici, spitale, orfanotrofii și adăpostiri pentru cei neputincioși. Să înființeze bănci de credit și economii, societăți de asigurare fel și fel, grânare de bucate și fac canale pentru a face și pământurile apătoase, roditoare, să fac scuturi de apărare contra vărsării undelor riuilor puternice, să regulează drumurile, drumurile de fer, să sfredelise tunele prin sinul munților, să inventează mașini de tot felul, telegraf, telefon, fonograf, de cules litere și alte lucruri minunate și folositoare. Crește navigațiunea clădindu-se căi sub mare, și legându-se astfel oceanele între sine ș. a. Toate acestea sunt mijloace, cari tind a strânge și a uni națiunile spre a se ajuta unele pe altele pe cărarea progresului.

Și dacă ne întrebăm acum, cine este mama tuturor acestor lucrări de înaintare? vom recunoaște, că numai școala și familia. Numai indivizi crescuți bine în familie și după aceea trecuți iar prin școli la culmea chemării sunt în stare a merge fără teamă și cu spor pe cărarea progresului timpului de azi. Greșesc aceia, cari cred că școala și fără ajutorul familiei poate crește din copii oameni în toată puterea cuvântului cum să cere a fi azi pentru a putea înainta.

Azi nu e destul numai să fii spoit cu cunoștințe fel și fel din toate științele, ci să cere în prima linie să fi primit o creș-

tere religioasă-morală, căreia îi poate avea folos numai acela, căruia i s'a pus un astfelu de fundament, încă din casa părintească, din frageda etate a copilăriei lui.

E adevărat că școala numai în aceasta direcțiune tinde a educa pe tinera generațiune, dar în zadar, căci rezultat binefăcător are numai asupra acelora cari și în familie primesc o astfel de creștere religioasă-morală.

Ce folos că spun eu în școală copilului să nu fure și când colo mergând cu tatăl său la câmp, acesta fură tot ce-i iese înainte; iar făcându-l atent copilul că nu e bine a fura așa le-a spus lor dl învățator în școală, tatăl său zice: „voi sunteți proști cu dascăl cu tot, voi nu știți încă trăi în lume“.

Ce e de făcut? cece face tatăl va face și copilul. Și câte cazuri nu sunt de acest felu la poporul nostru!!!

Ca mai bine să pricepem cum educația din școală stă în strânsă legătură cu cea din familie și numai ajutându-se amândouă împrumutat se poate ajunge scopul dorit, aduc următoarea pildă:

Natura crește d. e. pomișorii și dacă ea le dă căldură, lumină, apă și pământ bun, ei se desvoaltă de minune; dar numai natura singură nu e în stare ai face să producă fructe nobile, ei e de lipsă să vină într'ajutor mâna dibace a destoinicului grădinar, care să altoiască pomii bine crescuți de natură. Tot așa stă lucru și cu educațiunea copiilor. Familia e natura iar grădinarul e învățatorul. Familia nu poate educa în deajuns pe copil, ci ea îl poate educa cu succes numai până la un loc, întocmai ca și natura pe pomișor, și ca din copil să crească om cu caracter religios-moral e de lipsă intervenirea învățatorului, ca precum din pomișor intervenind grădinarul dibaciu, face pom roditor de fructe nobile, — așa și copilul prin educație devine om cu caracter religios-moral.

Și oare care altul poate fi scopul educațiunii, dacă nu acela de a crește din copii oameni religioși-morali, apropiindu-ne cât se poate mai tare de marele ideal al creștinismului reprezentat prin Isus Christos.

lelea Ana cât îi ea capul și de spaimă scapă farfuria din mână de se face tot bucățele, iar badea Toader rămase cu gura căscată.

Între faturii fusese un șoarece. și când lelea Ana a ridicat farfuria cea d'asupra, șoarecele... fustic din farfurie pe masă și de pe masă cât dai în palme pe un picior al lelei Ana, iar de aici sub pat și apoi mai departe își va fi găsit el calea mântuirii.

— Cine nu caută pe dracu și încă'l gasește, dar apoi cine'l caută? a zis cine-a zis. Lelea Ana l'a căutat și l'a găsit.

Acum fă-te babo, șoarece și te pune în farfurie. Iar o farfurie hârburi.

Ce-o zice boerul când o vedea că i-ați călcat porunca!?

Lelea Ana și cu badea Toader își dau pumni preste cap pentruce au făcut Dar acum e zadarnic, e vorba celuiia: «după ploain căpeneag».

Țiganul și-a bătut copilul până a nu sparge oala. El, om cu minte zicea; de l'oiu bate după ce-o sparge-o îl bat cu pagubă.

Așa trebuia să facă și badea Toader cu lelea Ana! Într'un târziu vine boerul!

Lelea Ana cu badea Toader bucuros s'ar fi făcut șoareci ca să se ascundă în gaură, în care s'a ascuns cel din farfurie, dar nu se putea!

Ce-ați făcut mișeiilor?! strigă Boierul cu mânie, văzând pe masă numai o farfurie.

Badea Toader și lelea Ana nu cutzeră să se uite la Boer, și vorba le era moartă 'n gură.

— Răspundeți odată! strigă boerul cu mai mare asprime dând cu piciorul în pământ.

— Baba! Cocouașule! răspunde Toader tremurând.

— Tu?! zice Boerul cu glas aspru de judecător, uitându-se la babă.

— Dracu m'a îndemnat cocoane! răspunde baba plângând.

— Afară ticaloșilor! porunci Boierul, periți dinaintea mea!

Pe drumul cel lung către Mărăcini merg doi bătrâni supărați, muștrându-se între sine. Iar boerul cel bun și înțelept, privind în urma lor, zice întru sine: «Adam și Eva!»

Dar să nu uităm că pomișorul și după ce'l ia în îngrijirea sa destoinicul grădinar, natura 'i e tot în ajutor cu puterile sale: lumină, căldură, apă și pământ bun; grădinarul fie el ori cum de destoinic, dacă natura nu i-ar sta în ajutor, singur numai nu ar fi în stare să-și crească pomișorul până să-și ajungă scopul dorit.

Tot astfelu să nu credeți că numai învățătorul singur fără a-i sta în ajutor familia poate educa copiii concrezuți lui, crescând din ei oameni de caracter și știință. Familia și acum e datoare a da mână de ajutoriu învățătorului în greaua sa misiune de a putea educa pe copiii concrezuți lui, întocmai precum vedem că face natura în exemplul cu pomișorii concrezuți îngrijirii grădinarului.

Familia, pe lângă că se îngrijește de recuzitele necesare în școală copilului, se va feri de vorbe și purtări necuviincioase în fața copilului; ba îl va feri să nu petreacă nici în alte familii ori societăți de oameni răi și nemorali și chiar de spune copilul ce au auzit, ori văzut la cutare ori cutare loc, prin vorbiri și esplacări potrivite 'i vor arăta cum el să nu urmeze astfel, că va ajunge rău și nu e plăcut nici de Dumnezeu nici de oameni; dar el să urmeze și să asculte numai sfaturile domnului învățător și a-le părinților.

Părinții vor întreba pe copil în toată ziua să-și dea sama de lecțiile ce a învățat în școală; vor griji ca să-și facă rugăciunile la timpul destinat, să cerceteze biserica regulat, să se poarte curat și să dea cinstea cuvenită mai marilor și tuturor cu cari vin în atingere.

Părinții sunt datori a griji de buna educație a copilului nu numai pe timpul cât sunt de școală, ci și după aceea până devin de sine stătători. Să-i îndemne cu sfatul și cu fapta a face tot bine ferindu-se de lucruri rele.

(Va urma).

Cântece și strigături populare.

Frunză verde acu se face
Fă-mă doamne ce mi-i face!
Fă-mă pui de rândunea
La badea după curea;
Fă-mă fir de busuioc
La bădița sus în clop.

M'am gândit de multe-ori
Să nu mai trimit scrisori,
Pune-oi peana sub picior
Și n'oi mai scrie de dor,
Pune-oi peana 'n foc și-o arde
Și n'oi mai trimite carte
La mândrele de pe sate.

Badea din cânălărie
Scrie frumos pe hârtie
Scrie două și trei rânduri
Și nu mai poate de gânduri
Pune condeiul pe masă
Și se uită pe fereastră.

Spune bade hădei tale
Să nu-mi iasă sara 'n cale
Că de pun mâna pe ea
Și mai hăd-o rămânea.

P. B.

Foaie verde de burete
N'ar mai fi în lume fete.
N'ar mai fi ori nu se gate
Că numai îmi fac păcate.

Mult mă mir și mă desmir
Fetele la joc ce-mi vin,
Și nevestele ce-mi cată
De-mi stau cu gura căscată,
Da mă 'ntorc și iară zic
C'ai juca și ele-un pic.

De-ar fi lăsat Dumnezeu
Să fie pădurea peri
Să se ia cine sunt veri,
Dar Dumnezeu a lăsat
Să fie pădurea fagi
Să se ia cine sunt dragi.

Busuioace, busuioace
Sămâncioară n'ai mai face
Că din Sămâncioara ta
A răsărit dragostea,
Secare-ai din rădăcină
Ca mândra dela inimă.

Da aci până la tău
Ard două lumini de său,
Ziua plouă, noaptea niuge
Nimeni nu le poate stânge
Făr' inima mea când plânge
Plânge cu lacrimi de sânge,
Și din două lacrămioare
Să sting cele luminoare.

Vai de mine mulți zic Doamne,
Dumnezeu pare că doarme
Cu capul pe iarbă verde
De pe mine nu mă vede
Ori năcazul nu mi'l crede.
De-ar dormi pe marăcine
Ar avea grija de mine,
Da doarme pe pătuț moale
De năcazul meu nu'l doare.

Din Tieușul-român.

ECONOMIE.

Adăpatul cailor flămânzi cu stomacul plin și înfierbântați.

Sfătuesc unii să nu dăm de beut cailor când sunt flămânzi, sau când au stomacul încărcat,

Stomacul calului nu poate cuprinde după Colin mai mult de 15—18 litri, și nu trebuie să fie plin mai mult de 2 treimi din ceea ce poate conține, adică cam cu 10 litri. Dacă un cal a mâncat două kilo de fân, acest tain ar reprezenta împreună cu 8 litri de salivă întrebuințată la mân-

carei lui, — 12 litri, cantitate trebuincioasă pentru funcționarea lui. Rezultă dar că stomacul calului, — în timpul mâncării nu se umple de tot ci numai în parte, deci poate primi și oareși care cantitate de apă, fără a se turbura.

Fânul, după studiul fiziologiștilor se mistue foarte ușor la început, fără a avea trebuință de apă, dar după o oară, două, trecerea lui din stomac în mațe, se face cu greutate, și pentru a se înlezni aceasta mișcare, este nevoie de apă, sau de alte nutrimente cari se gonească conținutul mai vechiu din stomac mai departe, în intestine.

Se tem unii a da cailor apă pe stomacul gol. Se înșală. Căi, în genere ca orice animal de altfel, nu beau când sunt flămânzi, sau dacă beau atunci să fim siguri că nu au fost adăpați regulat și se găesc însetați.

În afară de aceasta după cercetările fiziologiștilor, este stabilit că stomacul calului în foarte rare cazuri ajunge a fi cu totul gol; că la cailor cari nu au mâncat nimic timp de 24 oare, încă se află în stomacul lor parte din nutremântul luat în cea din urmă mâncare.

Căi nu trebuie a să adăpa când sunt înfierbântați, pentru a nu se îmbolnăvi: aceasta este o recomandatie foarte răspândită și susținută. Când te întoreci dela un marș, dela muncă, să nu-i dai îndată apă. Pentru a lămurii aceasta chestie, să observăm lucrul cum se petrece la om. Când terminăm o muncă grea, nu bem mult, dacă cu timpul lucrului am beut cât de puțin.

Așa și calul: dacă îl adăpăm des în timpul muncii, el nu va bea prea mult, când se întoarce la locul de repaus. Da, face rău calului înfierbântat băutura, când în timpul muncii nu s'a adăpat. Trebuie deci a adăpa calul în timpul mucei, și a-l lăsa să bea și la sfârșit, însă având frâul sau pana căpăstrului în gură, ca să nu înghiță de-odată prea mult.

Maguin, veterinar francez, scrie că sunt comandați de regimente în țara lui, care nu se tem a da apă cailor chiar atunci când sunt întru cătuva înfierbântați. Aceasta măsură a lor a avut de rezultat buna înfațișare a cailor și disparițiunea aproape cu to-

Depoul general: al adevăratelor MAȘINI de cusut SINGER

se vând cu cele mai avantajoase prețuri în rate lunare, pre lângă garanție îndelungată. Instrucție gratuită la cusutul mașinei, a broderiei, ca: netedă, rotund, azur, aplicație, congre, spaniol, smyrna etc. etc.

Atelier mechanic de construcție și reparaturi dela cele mai gingașe puști, mașini de cusut și biciclete.

Articli de construcție pentru arme, mașini de cusut și biciclete, în mare alegere.

Făgăraș,
Ulița Beceanului 4.

SÁRKÓZY JÓZSEF,
montator de arme, mașini și mecanic

tul dintre ei a colicilor, a mătricilor.

Să fim cu luare aminte și să nu pierdem din vedere că sunt două împrejurări, când calul, care nu a avut apă la dispoziție, bea cu mai multă ușurință, și mai mare poftă: în timpul muncii sau la terminarea ei și după mâncarea fânului.

Și dacă ne întoarcem privirile la ceea ce petrece la om, știm că medicii nu opresc pe cei înfierbânțați, de a bea, de a se recori în timpul drumului, în marș.

Animalul ca și omul pentru a-și îndeplini mai bine slujba, are trebuință de adăpat în timpul muncii, căci apa băută înlesnește darea afară din corp, prin mărirea diferitelor secrețiuni, și în special prin ud, a rămășițelor rezultate prin ardere din activitatea materiei vii a corpului animal și care rămășițe ne date afară pe măsură ce se produc, se îngrămădesc în organism, otrăvindul.

Irimia Popescu
medic veterinar.

Un mijloc foarte vechiu, însă bun pentru a face caii îndărătnici să tragă mai departe la car, este a ridica după oaltă picioarele dinainte ale calului și a bate picioarele cu o peatră sau altceva, ca și când ar fi potcoviți și apoi se mână mai departe. Să zice că efectul ar fi surprinzător.

Tauri, cari au o spinare încovoată înjos, trebuie ținuti totdeauna cu picioarele de nainte pe un loc mai ridicat, decât cele dindărăt. În modul acesta ei sunt siliți, când mănâncă din iesle, să-și aplece capul, prin ceea-ce spatele li-se ridică și cu timpul li-să îndreptează. Așezarea aceasta mai înaltă o putem face foarte ușor punând sub picioarele dinainte un strat de așternut ca de 10 cm. și care l'am îndesat bine. Pentru îndreptarea spatelor încovoiate înjos a taurilor tineri, un mijloc foarte bun este a-i ținea la pășune.

Din public*)

Declarație.

Cătră Onorații cetitori ai „Țării Oltului“!

Ținând cont de opiniunea publică, până la rezolvarea proceselor intentate, calumniatorilor mei ordinari din „Țara Oltului“ — mă simt obligat a arăta cine sunt acei păcătoși.

Eată ce zice Preaveneratul Consistoriu Archiepiscopesc despre dâșii sub Nr. 3996 ep. din 1908.

„Din cercetarea întreprinsă în Făgăraș la fața locului, s'a constatat, că episcopul Iosif Ciora a încasat în anul 1905 arânda dela Simion Florea în suma de 72 coroane pe care nu-o a indus în rațiociniul anului

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

1905, și nici în restanță nu a dat-o, s'a constatat mai departe, că acelaș episcop în a. 1904, avea să administreze la cassa bisericeii, taxe de clopote și morminte dela 11 morți, în anul 1905 avea să încasseze și administreze taxe de clopote dela 5 morți și 7 gropi, în a. 1907 n'a încasat și n'a administrat taxele dela 5 morți și 3 gropi. —

*În a. 1908 până la predarea episcopiei n'a administrat dela 2 morți taxa de groapă și de clopote. Episcopul Ioan Peia, n'a administrat dela 4 morți taxele de groapă, asemenea n'a dat bisericeii nimica, pentru scândurile scoase din biserică și folosite de dânsul.**

Primești însărcinarea, să provoci pe numiții foști episcopi, că încât nici până azi nu vor fi administrat banii încasați de ei — la cassa bisericeii — să-i administreze în cel mult 15 zile dela înmănuarea acestei rezoluțiuni etc.

Sibiul, din ședința Consistoriului Archiepiscopescan ca senat episcopesc, ținută la 7 Iunie 1908.

Dr. G. Proca, m. p. secretar. Ioan m. p. arhiep. și Metropolit.

Să notează că aceste rațiocinii, le-a lucrat dascălul Berescu, pentru plată dela biserică — și cu toate că erau aprobate — totuși episcopul Iosif Ciora nu a voit să-mi pună la dispozițiune, documentele de cassa, ca să-l pot controla — fără numai după ce a eșit din episcopie. Aceasta hotărâre arată în deajuns, cum a îngrijit episcopul Ciora în a. 1904, 1905, 1907 și 1908 de averea bisericeii noastre. — Și să laudă, că e de 20 ani episcop! — Seracă biserică! Și serac popor, care să lasă numai după vorbe, ca la adunarea poporală din anul trecut, pre care Iosif Ciora episcopul a presidiat-o, ear episcopul Peia a deschis-o și Berescu a dus protocolul. Și să laudă în epistoală deschisă, sus și tare zicând d-l Ciora: „Eu dacă voin vrea pot să fiu ori când ales episcop, însă, că mai fiind vreodată vorbă de alegerea D-tale, nu de preot, dar nici crâsnic la biserică, nu te-or mai alege parochienii făgărășeni. Cred că D-ta nu mă vei mai alege, ca să nu aibă cine te controla, ca până acuma.

Poporul Făgărașului știe face deosebierea. Acest popor nu poate lauda păcatul și nu poate luli virtutea. Mai sunt încă și alte fapte de felul acesta și la cas de lipsă se vor arăta pe rând.

Dar să vedem de fapte constatate nu de vorbe late și de calumnii, că eată ce se constată sub Nr. 11852 școlar.

Învățătorul Ioan Berescu din Făgăraș, în sensul dispozițiunilor cuprinse în §§. 2 și 8 din Regula. disciplinarii se pedepsește în cale de ordine cu 10 cor. în fâvorul fondului de penziune archiepiscopescan — să îndrumă tot odată a satisfice cu strictetă îndatoririlor impuse prin cerculariul protopresbiteral Nr. 440 din a. 1906*.

Apoi alta rezoluție: Nr. 4297 Școlar 1907. *„Față cu indolența atât de condamabilă nu, încapă scuză, învățătorul I. Berescu sub urmările suspensiunii din oficiu se îndrumă a se conforma celor cuprinse în §§. 16, 17, 18 și 19 din Regul. școlar.“* Mai sunt, — dar deocamdată destul atâta.

Și ca răsplată acestei controle, — în urma căreia s'a dat aceste rezoluțiuni înalte conzistoriale, — iată răsplata muncii mele, calumniile din „Țara Oltului“ puse la cale de un învățător, căruia nu-i place controla. *„Dar dreptul de auzul rău nu să teme* și*

de-ai mai zice cătea-i zis — trebuie să te îndreptezi — ori să faci loc — celuia ce i se cuvine.

Nici batjocura, nici calumniile, — nici amenințările, nici atacurile, nici epistoalele deschise, nici anonimele — puse la cale de acest învățător și seminii săi în moral — nu mă vor putea abate, ca preot și protopop — dela programul meu bine statorit și precizat, pentru binele bisericii, școalei și fondurilor.

În țin de dejosire a sta la vorbă în jurnalistică cu astfel de indivizi, cari cu expresiuni murdare — față de preot, — cum este: „spală putina părinte“ — și alte expresiuni nepotrivite, aruncate poporului nostru românesc, față de preoți — în timpurile aceste grele, când trebuie, tot mai mult să ne întărim legătura, între preot și poporul nostru.

Datorința celor buni, este a delătura fiecare în cercul său infecția, ce împrăstie în poporul nostru această foaie și mai cu seamă preoțimea, învățătorii, notarii, primarii, neguțătorii etc. că iată ce zice și Preaven. Consistoriu de acest redactor sub Nr. 7469 școl. din a. 1907.

„Văzând noi, că în „Țara Oltului“ Nr. 22, a cărei redactor responsabil e învățătorul I. Berescu, a apărut o schiță, a cărei cuprins prin ironizarea sfinților de pe icoane poate ușor de-o parte să bruscheze simfintele religioase și de pietate creștinească ale credincioșilor noștri, ear de allă parte sa facă obiect de răs aceste icoane, numitul învățător se admoniează și se face atent, că la caz de a se mai repeta astfel de lucruri va fi tras în cercetare disciplinară“ etc. etc.

Dar pornirea din fire n'are lecuire, elementul distrugătoriu trebuie să-și continue activitatea în altă direcțiune, dela sfinți la oameni, cu batjocuri și calumnii, la preot și protopop, a căru-i control nu-l poate suporta — socotind că prin aceste batjocuri aruncate în public va discuraja pe omul muncii — al regulei, al disciplinei — ca să poată trăi necontrolat acest învățător, ca în vremile trecute. Iar espresiunea, că am numit *bătăuși* pe cineva — să o caute la „Veritas“ — și a celuia să-i zică „mîncinos“, — dar nu parohului și protopopului N. Borzea, care și-a scris răspunsul dat, și aceea ce a scris și susține, pentru toate timpurile.

Eu am declarat, că cele apărute sub numele de Veritas, nu sunt publicate de mine, ceea-ce foarte bine au știut și autorii epistoalelor deschise, prin urmare toate espresiunile mârșave și mojicești ale acestor indivizi adresate mie i le arunc în față, căci singuri ei le merită. Au căutat însă cu ori și ce preț în contra celei mai bune constiințe motive false de a mă calumnia.

Declar de mârșavă și infamă și afirmațiunea dlui Ciora, că eu într'o seară din a. 1905 Dec. ducându-mă la invitarea lui, împreună cu d-l Dr. Șenchea, Traian Păcală învățătoriu și alți domni în casa lui, a-și fi avut o ținută nepotrivită cu poziția mea de preot. Las că este o mojicie ordinară, ca să bârfești și să calumniezi oaspeții, invitați în casa proprie, cari să bucură de dreptul sfânt al ospitalității, despre care să vede, că d-ta nici idee nu ai și nici sfetnicii d-tale, cari te duc de nas — precum dovedește întreg cuprinsul epistoalelor deschise.

Făgăraș, în 19 Mai v. 1909.

Nicolae Borzea,
protopop.

POȘTA REDACȚIUNEI.

D... Am primit dar' nu sã poate publica ca corespondență, pentru cã cuprinde personalități, ear ca impresii, pentru-cã Dta tai în politicã, și de acestea ne ferim.

I. Arad. Corespondența de sub întrebare poartã numai numele dar nu e dela noi.

O. P. Ai putea aduna nește poezii populare din Banat când mergi în esmisiuni în provință, și sã ni-le trimiți.

EDITOR-PROPRIETAR și REDACTOR RESP.
CONSTANTIN POPP.

De inchiriat.

Intr'o comunã mare frunțãșã în jurul Fãgãrașului o singurã prãvălie la loc potrivit, în mijlocul satului, din cauza altor afaceri se dã în arãndã o

prãvălie cu traficã

bine asortatã cu toffelul de mãrfuri necesare pentru sãteni, mãrfurile se pot prelua dupã facturã momentanã.

Doriterii pot lua informațiuni la administrația acestei foaie.

De vânzare.

La subscrisul proprietar în comuna Arpașul inferior se aflã de vânzare o mașinã de îmblãtit

cu motor de benzin (putere de 8 cai) nouã, în folosință numai de 2 ani, sã vinde din mână liberã cu condițiuni avantajoase.

Doritori pot lua informațiuni tot acolo la

George Lupu Dobrin.

1-2

DE VÂNZARE.

În comuna Pozsorta sub nr. 22, se aflã de vânzare o CASĂ construitã din lemn, are o odaie de locuit, 1 cielar, 1 tindã și o cãmarã. Prețul e convenabil, doritorii sã se adreseze tot acolo la proprietarul casei.

AVISI

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public, cã cu 1 lunie a. c. am deschis în Fãgãraș strada Trenului nr. 26, o

Prãvălie mixtã

bine asortatã cu toffelul de articoli coloniali ș. a. — Toffeliul de BEUTURI în mic și mare, precum tot acolo am deschis și un

HOTEL,

bine aranjat, unde se pot cãpãta VINURI curate și BERE bunã, Rachiuri de specialitate, prelãngã prețuri moderate.

Serviciu prompt și cu atențiune!

Rog deci P. T. public sã mã onoreze cu prezența sa.

Cu stimã

IOAN G. BĂRBAT
comersant.

JOSIF ROSENBAUM

CIASORNICAR și GIUVAERICAL,
Fãgãraș, Piața mare, Francisc Iosif nr. 17.

Recomandã Onor. public magazinul sãu bogat asortat cu toffelul de oroloage de buzunar din aur, argint și nickel, de pãrete cu ornament, perpendiculare, trezitor etc. precum și Omega, Intact, Triumph, Urania etc. pentru care garantez pãnã la 4-5 ani.

Mare asortiment de Brilliant, Diamant și Jiuvaricale din aur și argint, și articole de argint de China. — Obiecte astronomice. — Prețuri ieftine. —

NB. Obiecte vechi de aur și argint cumpãr sau schimb cu nouã.

JOSIF ROSENBAUM,
ciasornicar și giuvargier.

Zarafã și Trafica de tutun

a lui

DUMITRU POPP DEGENARUL

în BRAȘOV, Strada Hirscher Nr. 4.

Are onoare a aduce la cunoștința On. public din Țara Oltului și din împrejurime, cã mi-am schimbat localul de

ZARAFIA și Trafica de tutun

în vecinãtate de unde am fost, tot în aceea parte a strãzii (Strada Hirscher Nr. 4. Brașov) și mã rog de Onor. clientelã a fi cercetat și pe viitor, ca și pãnã acum din partea compatrioților Olteni, cãci mã voi sili a satisface cerințele On. public cu toatã acurãțea

Zaraful: DUMITRU POPP Dejenarul.

TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA**POPORULUI**

Fãgãraș, Vár-tér Nr. 46, (casele I. Peia).

(Vis-a-vis de Magistratul orășãnesc.)

Esecutã toffelul de tipãrituri, dela cele mai mici pãnã la cele mai mari, ca: registre, testimonii, chitanțe, citațiuni, cataloage, anunțuri, broșuri, opuri, circulare, invitãri, programe, bilanțuri, acțiuni, conturi, blanchete, note, prețuri curente, cuverte, epistole, ord. de dans, bilete de logodnã, de cununie, diferite cãrți de vizitã, bilete funebre etc. etc. din care se aflã un asortiment bogat, la cerere și în colorii, cu prețurile cele mai moderate.

La tipografie se aflã pentru ambele confesiuni tot felul de tipãrituri oficioase pentru agendele bisericesti și scolare; cãrți de școalã și de literaturã popularã, revizite de scris, etc

Comandele din afarã se efectueazã repede.

Sprãjiniți instituțiunile romãnești!

Cu stimã

CONSTANTIN POPP,
proprietar de tipografie.

Anunțuri, inserțiuni și reclame

se primesc cu prețuri reduse la administrația foaiei „Olteanul“ în Fãgãraș la tipografia C. Pop.

Unica prãvălie de vânzare a Oroloagelor

„UNION“ HORLOGERE

HARTMAN KAROLY,

ciasornicar artistic

Fãgãraș, ulița Becleanului Nr. 3.

DEPOSITE: de ciasuri de buzunar, de pãrete, deșteptãtor, perpendicular, de cancelarie. Diferite lanțuri, de nickel și argint.

Articole optice: zwickeri, ochilari, dupã ordin medical.

Obiecte de aur și argint de China și de Astronomie.

Cu prețuri ieftine.

Esecutã și cele mai gingașe

— REPARATURI. —

La oroloage reparate se dã garanție dela 2-5 ani.

Instaleazã ciasuri în turn și pe edificii, cu prețuri ieftine.

A apãrut:

CÂNTECE DIN LUMEA VECHIA

culese de Gh. Tulbure. Se aflã de vânzare cu prețul de 40 fil. la tipografia C. Popp.

PROTOCOALE de BANCĂ

țiunile se aflã de vânzare de toate operațiunile și COALE pentru cãrțile fonduare la tipografia mea cu prețuri reduse,